

Registerblad

Datum: Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07

Område av riksintresse för naturvård i Skåne län

Områdesnummer: N 22

Områdesnamn: Oppmanna - Ivösjöområdet

Kommun: Kristianstads och Bromölla kommuner

Kartblad:

Topografisk karta: 034; 3E Karlshamn SV
034; 3E Karlshamn NV

Ekonomisk karta: 03430; 3E3a Balsby
03440; 3E4a Österslöv
03441; 3E4b Karsholm
03431; 3E3b Bäckaskog
03452; 3E5c Vånga
03442; 3E4c Ivö
03432; 3E3c Hovgården
03433; 3Eed Bromölla
03443; 3E4d Allarp
03453; 3E5d Näsüm

Area: 16 088 ha. Se anm.

Naturgeografisk region: 7 Skånes sediment- och horstområden, 8 Nordöstskånes skogslandskap

**Regionindelning för sjöar
och vattendrag:** Avrinningsområde 87, Skräbeån

**Agrara kulturlandskaps-
regioner:** 2 Sydsvenska odlingsbygderna

**Landskapsformer,
terrängformer/
områdestyper i kust-
och havsområden:** Slätt med lägre relativ höjd än 20 m, Vågig bergkullterräng med relativ höjd
över 100 m

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
Geovetenskap	Berggrundsmorfologi, berggrundsstratigrafi, fossil	
Sjö	Fauna	
Vattendrag	Fauna	
Fauna		

Värdeomdöme

Representativt småskaligt odlingslandskap i skogs-, mellan- och slättbygd.

Nyckelområde inom geomorfologi för analys och förståelse av storformernas uppkomst. I området går gränsen mellan kritkalkbergrunden (slätt) och urbergsbergrunden (vågig bergkullterräng). Restberg. Detaljrelief med klippväggar, torbildningar, hållkupoler och residualblock. Kaolinförekomster med gamla brott med fossilförekomster. Västanå gruva med mineralförekomster.

Ivösjön är limnologiskt intressant med bl.a. reliktförekomster från istiden. I sjön finns en stor fiskartrikedom, med bl.a. öring och nissöga. Skräbeån hyser sydligaste beståndet av storvuxen älvsik.

Huvudkriterier

A, C, D.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdiriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna naturbetesmarker.

Områdets naturvärden kan påverkas negativt av:

- minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift
- skogsplantering av jordbruksmark
- energiskogsodling
- igenväxning
- spridning av gifter eller gödselmedel
- bebyggelse
- nydikning
- täkt
- luftledning och vägdragningar
- vandringshinder och vattenreglering
- utsläpp av försurande ämnen överfiske och inplantering av främmande öringstammar

Säkerställande

- Landskapsbildsskydd enligt 19 § NVL i lydelse före 1975 för Kjugekull samt Balsbergets naturreservat.
- Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr LF 3 och område av riksintresse för kulturminnesvård nr KL 20 och 22
- Odlingslandskap ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet. Området ingår också i Kristianstads läns bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården.
- Natura 2000-område: Ivösjön-Oppmannasjön, Ivö klack, Kjugekull, Balsbergsgrottan, Levräsjön, Holjeån och Balsberget (SCI).

Områdets huvuddrag

Oppmanna-Ivösjöområdet är ett stort område med mycket varierad topografi. Området utgör delar av Villands brutna bygd med restberg. Området innehåller en hel rad mycket värdefulla geologiska lokaler bl. a:

- **Västanå gruva:** Unik mineralfyndighet
- **Åsen:** unik lokal med utsvämmade kaolinmassor med ved och pollen från kritperioden
- **Ivöklack:** rest och kalottberg
- **Blaksudden:** en av Skånes mest intressanta geologiska lokaler med fossila strandbildningar och hårdbottenfauna, bl. a reptilfossil från övre krita urbergsvittring - kaolin.
- **Balsberget:** restberg - grottor - kritavlagringar
- **Balsvik:** kalkstensbrott över krita
- **Kjugekull:** restberg - jättegrytor
- **Barnakällegrottan**

Ivösjön är limnologiskt intressant med bl.a. reliktförekomster från istiden. I Ivösjön förekommer öring och nissöga. Förekomst av nissöga i landet är begränsad till ett fåtal lokaler. Skräbeån är landets sydligaste leklokal för storvuxen älvsik.

Odlingslandskapet har lång hävdkontinuitet i skogs-, mellan- och slättbygd. Naturbetesmarker med hävdgynnad flora förekommer.

Anmärkningar

Av redovisningstekniska skäl ingår inom det avgränsade området vissa anläggningar och bebyggda tomter, dessa berörs inte av riksintresset för naturvård.

Referenser

Kornfält, K-A & Bergström, J., 1983: Beskrivning till berggrundskartan Karlshamn NV. Med bidrag av L. Carsrud (tekniska egenskaper), H. Henkel (geofysik) och K. Lidmar-Bergström (geomorfologi). Sveriges geologiska undersökning, ser. Af nr 135.

Hamrin S. m fl. Ivösjön - Limnologisk undersökning. Rapport från Limnologiska inst. Lunds universitet 1974, 1975, 1977 och 1981

Almer, B. Ivösjön under den senaste 100 års-perioden Limnologiska inst. Uppsala Universitet

Länsstyrelsen i Kristianstads län, 1994: Bevarandeprogram odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården i Kristianstads län. Länsstyrelsen 1995. Kristianstad.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, 1993: Ängs- och hagmarker i Kristianstads län. Länsstyrelsen 1993. Kristianstad.

Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm

Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintresse för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk.